EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 21.11.2024.
COM(2024) 542 final

2024/0300 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Saskaņā ar 395. panta 1. punktu 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu ("PVN direktīva"[1]) Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij piemērot īpašus pasākumus, lai atkāptos no minētās direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN iekasēšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Vēstulē, kas nosūtīta 2024. gada 29. aprīlī un Komisijā reģistrēta 2024. gada 2. maijā, Latvijas Republika (turpmāk "Latvija") pieprasīja atļauju turpināt piemērot pasākumu, ar ko atkāpjas no PVN direktīvas 193. panta, kas nosaka par PVN nomaksu atbildīgo personu. Ar šo pašu vēstuli Latvija nosūtīja ziņojumu par minētā pasākuma piemērošanu.

Komisija 2024. gada 4. jūlijā nosūtītajā vēstulē pieprasīja papildu informāciju, uz kuru Latvija atbildēja vēstulē, kas Komisijā reģistrēta 2024. gada 12. augustā.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. panta 2. punktu Komisija 2024. gada 3. septembra vēstulēs informēja pārējās dalībvalstis un 2024. gada 4. septembrī — Itāliju par Latvijas pieprasījumu. Komisija 2024. gada 5. septembra vēstulē paziņoja Latvijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, kas nepieciešama pieprasījuma izvērtēšanai.

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Saskaņā ar PVN direktīvas 193. pantu PVN parasti maksā tas nodokļa maksātājs, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu dalībvalstis ar Padomes atļauju var piemērot pasākumus, lai atkāptos no PVN direktīvas noteikumiem un vienkāršotu PVN iekasēšanas procedūru vai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

2024. gada 29. aprīlī Latvija pieprasīja apgrieztās maksāšanas sistēmu turpināt piemērot darījumos ar kokmateriāliem, t. i., noteikt, ka par PVN nomaksu atbildīga ir tā persona, kas minētās preces vai pakalpojumus saņem.

Sākotnēji Latvijai atkāpe ar Padomes Lēmumu 2006/42/EK[2] tika piešķirta līdz 2009. gada 31. decembrim un ar Padomes Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES[3] — līdz 2012. gada 31. decembrim. Pēc tam termiņš atļaujai piemērot atkāpi tika pagarināts ar Padomes Īstenošanas lēmumu 2013/55/ES[4] — līdz 2015. gada 31. decembrim, ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2396[5] — līdz 2018. gada 31. decembrim, ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES)

---

1 OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.
2 OV L 25, 28.1.2006., 31. lpp.
3 OV L 347, 24.12.2009., 30. lpp.
4 OV L 22, 25.1.2013., 16. lpp.
5 OV L 332, 18.12.2015., 142. lpp.

2018/2006[6] — līdz 2021. gada 31. decembrim un ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/81[7] — līdz 2024. gada 31. decembrim.

Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju kokmateriālu tirgus, kas ir viena no svarīgākajām Latvijas tautsaimniecības nozarēm, ir īpaši pakļauts krāpšanai PVN jomā, jo tajā dominē liels skaits mazu vietējo saimnieciskās darbības veicēju un atsevišķu piegādātāju un ir ļoti grūti izsekot materiālu apritei un ar to saistītajiem darījumiem. Uzņēmumiem, kas darbojas šajā nozarē, var nebūt pienākuma veikt uzskaiti, un tā rezultātā kokmateriālu darījumi var netikt deklarēti. Tādējādi ir ievērojams risks, ka daži saimnieciskās darbības veicēji varētu izvairīties no PVN nomaksas. Tirgus raksturs un iesaistīto uzņēmumu rīcība ir izraisījuši krāpšanu PVN jomā, ko Latvijas nodokļu iestādēm ir bijis grūti kontrolēt. Lai apkarotu šo pārkāpumu, Latvija darījumos ar kokmateriāliem ir ieviesusi apgrieztās maksāšanas sistēmu, kas ir izrādījusies ļoti efektīva un ievērojami samazinājusi krāpšanu PVN jomā šajā nozarē.

Turklāt saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju šis īpašais pasākums negatīvi neietekmē kopējos PVN ieņēmumus, ko iekasē galapatēriņa stadijā, un tādējādi tam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības PVN pašu resursiem.

Atkāpes parasti piešķir uz noteiktu laiku, lai varētu izvērtēt, vai īpašais pasākums ir lietderīgs un efektīvs, un lai attiecīgās problēmas risināšanai dalībvalstīm atvēlētu laiku ieviest tādus citus vispārpieņemtus pasākumus valsts līmenī uzraudzīt materiālu apriti, PVN nomaksu un nodokļa maksātāju saistību izpildi, kuriem būtu jārisina attiecīgā problēma līdz atkāpes termiņa beigām, tādējādi novēršot nepieciešamību pagarināt šo īpašo pasākumu. Atkāpe, kas ļauj izmantot apgrieztās maksāšanas kārtību, tiek izņēmuma kārtā piešķirta kā galējs līdzeklis konkrētās jomās, kurās notiek krāpniecība.

Latvija lūdza pasākumu pagarināt līdz 2027. gada 31. decembrim. Latvija ir apņēmusies piemērot dažādus pasākumus, lai apkarotu krāpšanu PVN jomā šajā nozarē. Ir plānots noteikt pienākumu veikt bezskaidras naudas maksājumus un ieviest īpašu izsekošanas rīku, kas palīdzēs efektīvāk kontrolēt darījumus un ražošanas procesus, visbeidzot, līdz 2026. gadam valsts iestādes plāno ieviest prasību par e-rēķinu sagatavošanu uzņēmumiem, kas reģistrēti Latvijas Republikā, attiecībā uz darījumiem starp uzņēmumiem. Tā kā juridiskā un faktiskā situācija nav mainījusies, šo atkāpes pasākumu tiek ierosināts pagarināt, lai Latvija varētu turpināt piemērot šo atkāpes pasākumu līdz 2026. gada 31. decembrim. Lai uzraudzītu materiālu apriti, PVN nomaksu un nodokļa maksātāju saistību izpildi, kas palīdzētu apkarot un novērst krāpšanu PVN jomā kokmateriālu nozarē, līdz šīs atkāpes termiņa beigām Latvijai valsts līmenī būtu jāīsteno citi vispārpieņemtie pasākumi.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Līdzīgas atkāpes saistībā ar PVN direktīvas 193. pantu ir piešķirtas citām dalībvalstīm, proti — Portugālei[8], Rumānijai[9] un Lietuvai[10].

---

6 OV L 322, 18.12.2018., 20. un 21. lpp.

7 OV L 13, 20.1.2022., 49. un 50. lpp.

8 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2019/1592 (2019. gada 24. septembris), ar ko Portugālei atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 248, 27.9.2019., 67. un 68. lpp.).

Tādējādi ierosinātais pasākums ir saskanīgs ar spēkā esošajiem PVN direktīvas noteikumiem.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

PVN direktīvas 395. pants.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Vadoties pēc PVN direktīvas normas, kura ir šā priekšlikuma pamatā, subsidiaritātes principu nepiemēro.

- **Proporcionalitāte**

Šis lēmums attiecas uz atļauju, ko dalībvalstij piešķir pēc pašas dalībvalsts pieprasījuma, un tas nerada nekādas saistības.

Ņemot vērā atkāpes ierobežoto darbības jomu, īpašais pasākums ir proporcionāls izvirzītajam mērķim.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Ierosinātais juridiskais instruments: Padomes Īstenošanas lēmums.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu atkāpe no kopējiem PVN noteikumiem ir pieļaujama vienīgi ar Padomes atļauju, ko tā ar vienprātīgu lēmumu pieņem pēc Komisijas priekšlikuma. Padomes Īstenošanas lēmums ir vispiemērotākais instruments, jo to var adresēt atsevišķai dalībvalstij.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Šā priekšlikuma pamatā ir Latvijas pieprasījums, un tas attiecas tikai uz šo dalībvalsti.

- **Ietekmes novērtējums**

Ar priekšlikumu Padomes Īstenošanas lēmumam Latvijai atļauj turpināt piemērot apgrieztās maksāšanas sistēmu darījumos ar kokmateriāliem. Situācija, uz kuru tika balstīta sākotnējā atkāpe, turpina pastāvēt. Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju, neraugoties uz to, ka kopš apgrieztās maksāšanas procedūras ieviešanas kokmateriālu tirgū ir samazinājies to gadījumu skaits, kuros notikusi krāpšana saistībā ar PVN un izvairīšanās no PVN maksāšanas, risks nav novērsts.

---

[9] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2019/1593 (2019. gada 24. septembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2013/676/ES, ar ko Rumānijai atļauj turpināt piemērot īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 248, 27.9.2019., 69. un 70. lpp.).

[10] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/1920 (2018. gada 4. decembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2010/99/ES, ar ko Lietuvas Republikai atļauj pagarināt pasākuma piemērošanu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 311, 7.12.2018., 34. un 35. lpp.).

Minēto pasākumu iepriekš atļāva ar 2003. gada Pievienošanās aktu[11], proti, tā VIII pielikuma 7. nodaļas 1. punkta b) apakšpunktu, un ar Padomes Lēmumu 2006/42/EK[12] atbilstoši toreiz piemērojamajai Sestajai direktīvai 77/388/EEK. Tomēr laika gaitā krāpšana kokmateriālu nozarē tika novērota arī saistībā ar darījumiem, uz kuriem apgrieztās PVN maksāšanas sistēma sākotnēji neattiecās. Piemēram, darījumi, kas saistīti ar koksnes blakusproduktiem. Līdz ar to apgrieztās PVN maksāšanas sistēmas piemērošanas joma tika vēl vairāk paplašināta, tādējādi samazinot krāpšanās iespējas. Turklāt no 2020.gada 1. janvāra kokmateriālu saņēmējam vai pakalpojumu saņēmējam par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem ir jāmaksā, izmantojot bezskaidras naudas norēķinus. Šīs izmaiņas tika veiktas, lai standartizētu maksājumu prasības visos gadījumos, kad tiek piemērota apgrieztās maksāšanas sistēma ar mērķi uzlabot apkarošanas pasākumu efektivitāti saistībā ar krāpšanu PVN jomā.

Latvija apgalvo, ka atkāpes pasākuma pagarināšana ir nepieciešama, lai cīnītos pret krāpšanu kokmateriālu nozarē.

Meža nozare ir viens no galvenajiem Latvijas ekonomikas stūrakmeņiem. Kokmateriālu nozares tirgotāju deklarētais neto apgrozījums 2022. gadā bija 7,4 % no gada pārskatos deklarētā kopējā neto apgrozījuma, t. i., 6,3 mljrd. EUR. Meža nozares eksporta vērtība 2023. gadā bija 2,3 mljrd. euro apmērā jeb 12,4 % no valsts kopējā eksporta, savukārt nodarbināto skaits 2022. gadā bija 41,4 tūkst. cilvēku jeb 4,8 % no tautsaimniecībā nodarbināto skaita.

Latvijā kokmateriālu tirgu dominē mazie un vidējie uzņēmēji un individuālie piegādātāji (pārstāvēdami vairāk nekā 90 % no nozares uzņēmumu kopskaita), kas pērk vai pārdod kokmateriālus un sniedz vai saņem ar tiem saistītus pakalpojumus.

Nodokļu maksātāju skaits kokmateriālu nozarē 2024. gada sākumā bija 11 713. Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju 2023. gadā kokmateriālu nozarē bija iesaistītas 13 063 fiziskas personas, kuru kopējie ieņēmumi bija 219 milj. EUR.

Ja šis pasākums tiks pagarināts, kopējie PVN ieņēmumi, ko iekasē galapatēriņa stadijā, negatīvi ietekmēti netiks, un tādējādi tam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības PVN pašu resursiem.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums ES budžetu neietekmē.

5. CITI ELEMENTI

Priekšlikumam ir noteikts termiņš.

---

[11] OV L 236, 23.9.2003., 33. lpp.
[12] OV L 25, 28.1.2006., 31. lpp.

2024/0300 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu[1] un jo īpaši tās 395. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Ar Padomes Lēmumu 2006/42/EK[2] Latvijai tika atļauts līdz 2009. gada 31. decembrim piemērot īpašu pasākumu, ar ko atkāpjas no Direktīvas 77/388/EEK[3] 21. panta 1. punkta a) apakšpunkta, lai noteiktu, ka kokmateriālu piegādes darījumos vai saistītu pakalpojumu sniegšanas darījumos atbildīgais par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksāšanu ir saņēmējs. Ar Padomes Lēmumu 2009/1008/ES[4], atkāpjoties no Direktīvas 2006/112/EK 193. panta, Latvijai līdz 2012. gada 31. decembrim tika atļauts turpināt noteikt, ka darījumos ar kokmateriāliem vai saistītiem pakalpojumiem atbildīgais par PVN maksāšanu ir saņēmējs (“īpašais pasākums”). Pēc pēdējiem grozījumiem Īstenošanas lēmumā 2009/1008/ES minētās atļaujas termiņš beidzas 2024. gada 31. decembrī.

(2) Vēstulē, kas Komisijā reģistrēta 2024. gada 2. maijā, Latvija pieprasīja atļauju turpināt piemērot īpašo pasākumu. Kopā ar šo vēstuli Latvija iesniedza ziņojumu par minētā īpašā pasākuma piemērošanu.

(3) Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 395. panta 2. punkta otro daļu Komisija 2024. gada 3. septembra vēstulē informēja pārējās dalībvalstis un 2024. gada 4. septembrī —

---

1 OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj

2 Padomes Lēmums 2006/42/EK (2006. gada 24. janvāris), ar ko Latvijai atļauj pagarināt pasākuma piemērošanu, atkāpjoties no 21. panta Padomes sestajā Direktīvā 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem (OV L 25, 28.1.2006., 31. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2006/42(1)/oj).

3 Padomes Sestā direktīva 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 13.6.1977., 1. lpp.). http://data.europa.eu/eli/dir/1977/388/oj).

4 Padomes Īstenošanas lēmums 2009/1008/ES (2009. gada 7. decembris), ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 24.12.2009., 30. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2009/1008/oj).

Itāliju par Latvijas pieprasījumu. Komisija 2024. gada 5. septembra vēstulē paziņoja Latvijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, kas nepieciešama pieprasījuma izvērtēšanai.

(4) Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju kokmateriālu tirgus, kas ir viena no svarīgākajām Latvijas tautsaimniecības nozarēm, ir īpaši pakļauts krāpšanai PVN jomā, jo tajā dominē liels skaits mazu vietējo saimnieciskās darbības veicēju un atsevišķu piegādātāju. Tirgus raksturs un iesaistīto uzņēmumu rīcība ir izraisījuši krāpšanu PVN jomā, ko Latvijas nodokļu iestādēm ir bijis grūti kontrolēt. Lai apkarotu šo pārkāpumu, Latvijas nodokļu iestādes PVN nomaksai darījumos ar kokmateriāliem ir ieviesušas apgrieztās PVN maksāšanas sistēmu, kas saskaņā ar Latvijas iesniegto ziņojumu ir izrādījusies ļoti efektīva un ievērojami samazinājusi krāpšanu šajā tirgū.

(5) Parasti atkāpes piešķir uz noteiktu laiku, lai varētu izvērtēt, vai īpašais pasākums ir lietderīgs un efektīvs. Atkāpes dod dalībvalstīm laiku valsts līmenī ieviest citus vispārpieņemtus pasākumus, lai uzraudzītu materiālu apriti, PVN nomaksu un nodokļu maksātāju saistību izpildi, kuriem būtu jārisina attiecīgā problēma līdz atkāpes pasākuma termiņa beigām, tādējādi novēršot nepieciešamību pagarināt šo atkāpi. Atkāpe, kas ļauj izmantot apgrieztās maksāšanas kārtību, tiek izņēmuma kārtā piešķirta kā galējs līdzeklis konkrētās jomās, kurās notiek krāpniecība.

(6) Latvija ir apņēmusies piemērot dažādus pasākumus, lai apkarotu krāpšanu PVN jomā šajā nozarē. Tā plāno noteikt pienākumu veikt bezskaidras naudas maksājumus un ieviest īpašu izsekošanas rīku, kas palīdzēs efektīvāk kontrolēt darījumus un ražošanas procesus. Turklāt līdz 2026. gadam valsts iestādes plāno ieviest prasību par e-rēķinu sagatavošanu uzņēmumiem, kas reģistrēti Latvijā, attiecībā uz darījumiem starp uzņēmumiem.

(7) Tāpēc līdz šajā īstenošanas lēmumā paredzētā īpašā pasākuma termiņa beigām Latvijai būtu jāveic citi vispārpieņemti pasākumi, lai apkarotu un novērstu krāpšanu ar PVN kokmateriālu tirgū, lai nebūtu nepieciešama turpmāka īpašā pasākuma pagarināšana.

(8) Tāpēc Latvijai būtu jāatļauj piemērot šo īpašo pasākumu tikai līdz 2026. gada 31. decembrim.

(9) Šim īpašajam pasākumam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības pašu resursiem, ko veido PVN.

(10) Tādēļ Īstenošanas lēmums 2009/1008/ES būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmuma 2009/1008/ES 2. pantu aizstāj ar šādu:

“2. pants

Šo lēmumu piemēro līdz 2026. gada 31. decembrim.”

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Latvijas Republikai.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs